

แนวทางการขับเคลื่อนการศึกษาไทยด้วยการสอนแนวใหม่ Strategic Directions for Advancing Thai Education through Innovative Pedagogical Approaches

พระแดนชัย สุริยวิโส (สุริยวงศ์)

Phra Danchai Suriyawungso (Suriyawong)

สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Program in Teaching Social Studies,

Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Email: danchaid072@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received): 14 มิถุนายน 2568

วันที่แก้ไขบทความ (Revised): 28 มิถุนายน 2568

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted): 4 กรกฎาคม 2568

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนวทางการขับเคลื่อนการศึกษาไทยด้วยการจัดการเรียนการสอนแนวใหม่ที่ตอบสนองต่อบริบทของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จากการศึกษาพบว่าการสอนแนวใหม่เป็นการนำแนวคิด วิธีการ กระบวนการ และนวัตกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายมาใช้เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น บทความนำเสนอกรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการใหม่ของการเรียนรู้ เช่น การเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง (Experiential Learning) การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) และการสอนแบบผสมผสาน (Blended Learning) นอกจากนี้ยังเน้นย้ำบทบาทใหม่ของครูในฐานะผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ที่สามารถออกแบบและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล สื่อการสอน และแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ให้สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคลและความพร้อมของผู้เรียน การขับเคลื่อนการศึกษาด้วยการสอนแนวใหม่จำเป็นต้องสร้างระบบนิเวศทางการเรียนรู้ที่หลากหลาย สนับสนุนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และเปิดโอกาสให้เกิดการเรียนรู้นอกห้องเรียน ทั้งนี้เพื่อพัฒนาเยาวชนไทยให้มีทักษะ ความรู้ และคุณลักษณะที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและโลกในอนาคต บทความจึงเสนอข้อเสนอเชิงนโยบายและแนวปฏิบัติที่ส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบในการจัดการเรียนรู้ของประเทศไทย

คำสำคัญ: การศึกษาไทย, การสอนแนวใหม่, การเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ, นวัตกรรมการสอน

Abstract

This article aims to propose guidelines for driving Thai education through innovative teaching approaches that respond to the context of 21st-century learners. The study reveals that innovative teaching involves integrating diverse concepts, methods, processes, and learning innovations to enhance the quality and effectiveness of education. The article presents conceptual frameworks and theories related to new paradigms of learning, such

as learner-centered learning, experiential learning, problem-based learning (PBL), and blended learning. Additionally, it emphasizes the evolving role of teachers as facilitators who can design and apply digital technologies, instructional media, and various learning resources in ways that address individual differences and learner readiness. Driving education through innovative teaching requires the creation of a diverse learning ecosystem that supports continuous learning and encourages opportunities for out-of-classroom experiences. The ultimate goal is to develop Thai youth with the skills, knowledge, and attributes needed to meet the demands of society and the future world. This article therefore proposes policy recommendations and practical guidelines to foster systemic changes in Thailand's educational practices.

Keywords: Thai Education, Innovative Teaching, Learner-Centered Approach, Instructional Innovation.

บทนำ

การศึกษาในศตวรรษที่ 21 เผชิญกับความท้าทายใหม่อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกมิติ สิ่งเหล่านี้ส่งผลต่อบทบาทของการศึกษาในฐานะกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งจำเป็นต้องตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวอย่างเท่าทันและเท่าเทียม การจัดการศึกษาในยุคใหม่นี้จึงไม่อาจมุ่งเพียงการถ่ายทอดความรู้เชิงเนื้อหาแต่ต้องเป็น “โอกาสทางการเรียนรู้” โรงเรียนต้องจัดการศึกษาให้กับนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกันไม่แบ่งแยกระหว่างนักเรียนทั่วไปกับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ในขณะที่ นักเรียนมีความแตกต่างกันแต่ในการจัดการเรียนรู้กลับไม่ยึดหยุ่นรวมทั้งรูปแบบการสอนที่ไม่หลากหลายทำให้ เด็กบางกลุ่มขาดโอกาสทางการเรียนรู้ (พิมพ์ชนก หมอภฤทธิ และภัทรพร แจ่มใส, 2564) ที่เปิดกว้างสำหรับทุกคน โดยเฉพาะการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และส่งเสริมความเสมอภาคให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงการศึกษาตามศักยภาพของตนเองอย่างแท้จริง ในปัจจุบันยังประสบปัญหาด้านคุณภาพ ความไม่ทั่วถึง และความไม่เป็นธรรม โดยเฉพาะการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลที่ยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญสำหรับผู้เรียนในหลายพื้นที่ ขณะที่โลกเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว แต่หลักสูตรและกระบวนการประเมินผลยังไม่สามารถตอบโจทย์ต่อบริบทโลกแห่งความจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การยกระดับการศึกษาไทยจำเป็นต้องอาศัยแนวทางใหม่ที่เปิดโอกาสให้ทุกคนเข้าถึงการเรียนรู้อย่างเท่าเทียมพร้อมทั้งปรับระบบการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทยุคใหม่ เพื่อสร้างความพร้อมของผู้เรียนในการเผชิญความเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปสู่อนาคตอย่างยั่งยืน

การถ่ายทอดความรู้สำหรับผู้เรียนยุคใหม่

การจัดการเรียนรู้ในยุคปัจจุบันต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านเทคโนโลยี สังคม และบริบทของผู้เรียน ทำให้ครูไม่อาจจำกัดบทบาทตนเองไว้เพียงผู้ถ่ายทอดความรู้ หากต้องทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ที่สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่มีความหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งเน้นทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนอย่างรอบด้าน แนวทางการจัดการเรียนรู้ยุคใหม่ การถ่ายทอดความรู้สำหรับผู้เรียนยุคใหม่ ควรเน้นกระบวนการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริง (Experiential Learning) ซึ่งเปิดโอกาสให้ครู

และผู้เรียนลงมือปฏิบัติร่วมกันในกิจกรรมต่างๆ โดยครูใช้โอกาสนี้ในการสังเกตแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ความคิด สร้างสรรค์ ฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีรู้จักการทำงานเป็นทีม มีเหตุผลสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถประเมินผลการเรียนตนเองได้ด้วยเพื่อให้ผู้เรียนมีความภาคภูมิใจในตนเอง และนำไปต่อยอดในการใช้ชีวิตแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนรู้เชิงปฏิบัติจะช่วยให้ครูก้าวข้ามจากการใช้ทฤษฎีสู่การพัฒนาแนวปฏิบัติที่เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน สอดคล้องกับ ธัญญรัตน์ ชื่นแสงจันทร์, (2563) การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยของครูในปัจจุบันจึงควรปรับเปลี่ยนจากเดิมที่ครูเป็นศูนย์กลางกำหนดให้เรียนรู้สิ่งต่างๆ มาสู่การเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่ขึ้นอยู่กับตัวผู้เรียนเอง

การเรียนรู้ผ่านการแก้ปัญหา (Problem-Based Learning: PBL) ยังถือเป็นอีกหนึ่งกลยุทธ์สำคัญ ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการตั้งคำถาม ตรวจสอบแนวคิด และพัฒนาความเข้าใจเชิงลึก (ทศนา แหมมณี , 2551) ทั้งนี้ การเรียนรู้ไม่จำเป็นต้องสิ้นสุดลงด้วยคำตอบที่ถูกต้องเสมอไป หากแต่ควรเป็นคำตอบที่นำไปสู่การตั้งคำถามใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ (Constructivist Learning) ที่มองว่าผู้เรียนควรเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง มากกว่าการรับความรู้จากครูโดยตรง บทบาทของครูในฐานะผู้สนับสนุนการเรียนรู้ครูจำเป็นต้องปรับบทบาทจาก “ผู้บอก” เป็น “ผู้ชี้แนะ” โดยออกแบบกิจกรรมที่น่าสนใจ มีความหมาย และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือก วางแผน ตัดสินใจ และสร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเอง กิจกรรมควรเน้นการประยุกต์ความรู้ในบริบทจริง ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และใช้การวิเคราะห์เป็นเครื่องมือในการหาคำตอบของคำถามต่างๆ

การจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีมนุษยสัมพันธ์ของคาร์ล โรเจอร์ (Carl Rogers, 1951) ยังมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาบุคลิกภาพและจิตใจของผู้เรียน โดยเน้นความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียนซึ่งครูต้องมีความเข้าใจ เอาใจใส่ รับฟังอย่างตั้งใจ และแสดงความเมตตากรุณา ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถแสดงออกถึงความรู้สึก ความคิด และปัญหาได้อย่างปลอดภัย การมีปฏิสัมพันธ์เชิงบวกดังกล่าวจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการแก้ปัญหา ตัดสินใจได้ดีขึ้น และพัฒนาพฤติกรรมในเชิงบวก และ สอดคล้องกับ พระมหากวีพัฒน์ วิฑูรย์ (ยารังษี) และคณะ (2567) เป็นการพัฒนาและมุ่งเน้นครูให้มีความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการจัดการศึกษาเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ เพื่อที่ผู้เรียนจะได้รับทักษะที่จำเป็นในการพัฒนาตนเอง อาทิ ทักษะการคิด ความคิดสร้างสรรค์ การวัดผลประเมินผล ตลอดจนการบริโภคเครือข่ายสารสนเทศแบบถูกวิธี ช่วยให้ครูมีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เต็มศักยภาพ และพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็น สอดคล้องกับบริบทและความต้องการในสังคมยุคดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

สรุป การถ่ายทอดความรู้ในศตวรรษที่ 21 จึงมิใช่เพียงการส่งต่อข้อมูล แต่คือการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนา ความคิด ความรู้ และตัวตน อย่างมีความหมายผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง ครูในยุคใหม่จึงควรพัฒนาองค์ความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่พร้อมสนับสนุนให้ผู้เรียนเติบโตทั้งทางวิชาการและด้านบุคลิกภาพอย่างยั่งยืน

นวัตกรรมการสอนแบบใหม่ๆ

ห้องเรียนออนไลน์

Google Classroom <https://classroom.google.com/>

Classroom เปิดให้บริการสำหรับทุกคนที่ใช้ Google Apps for Education ซึ่งเป็นชุดเครื่องมือเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานที่ให้บริการฟรี ประกอบด้วย Gmail, เอกสาร และไดรฟ์ Classroom ได้รับ

การออกแบบมาเพื่อช่วยให้ครูสามารถสร้างและเก็บงานได้โดยไม่ต้องสิ้นเปลืองกระดาษ มีคุณลักษณะที่ช่วยประหยัดเวลา เช่น สามารถทำสำเนาของ Google เอกสารสำหรับนักเรียนแต่ละคนได้โดยอัตโนมัติ โดยระบบจะสร้างไฟล์เตอร์ของโทรศัพท์สำหรับแต่ละงานและนักเรียนแต่ละคนเพื่อช่วยจัดระเบียบให้ทุกคนนักเรียนสามารถติดตามว่ามีอะไรครบกำหนดบ้างในหน้างาน และเริ่มทำงานได้ด้วยการคลิกเพียงครั้งเดียว ครูสามารถดูได้อย่างรวดเร็วว่าใครทำงานเสร็จหรือไม่เสร็จบ้าง ตลอดจนสามารถแสดงความคิดเห็นและให้คะแนนโดยตรงได้แบบเรียลไทม์ใน Classroom

แหล่งการเรียนรู้สำหรับครู

ในยุคที่ความรู้เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการศึกษา ครูจึงไม่เพียงทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ แต่ต้องเป็น “ครูผู้เรียนรู้” ที่พร้อมเปิดรับแนวคิดใหม่ๆ ตลอดเวลา แหล่งเรียนรู้สำหรับครูจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการยกระดับทักษะ ความรู้ และการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสังคมในศตวรรษที่ 21 เพื่อสนับสนุนให้ครูสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง มีแหล่งเรียนรู้ที่เชื่อถือได้และเข้าถึงได้ง่ายหลากหลายช่องทาง ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังต่อไปนี้

โทรทัศน์ครู <http://www.thaiteachers.tv>

โครงการโทรทัศน์ครู โดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ที่รวบรวมคลิปวิดีโอการจัดการเรียนการสอนในแต่ละสาระวิชา เทคนิคการสอน บทสัมภาษณ์ครูต้นแบบ และกิจกรรมสร้างสรรค์ เหมาะสำหรับครูทุกระดับชั้น

TEACHERS as LEARNERS <http://www.teachersaslearners.com>

เว็บไซต์ที่เน้นบทความ บทวิเคราะห์ และเครื่องมือเพื่อการเรียนรู้สำหรับครูในมุมมองของ “ครูผู้เรียนรู้” สนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพครูผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) และการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง โครงการการพัฒนาชุมชนครูผู้เรียนรู้บนฐานนวัตกรรมสร้างสรรค์ทางการศึกษานวัตกรรมสร้างสรรค์ทางการศึกษาในรูปของสื่อดิจิทัล (Digital Media) เพื่อส่งเสริมให้เกิดชุมชนครูผู้เรียนรู้ และการพัฒนาการศึกษาไทย ประกอบด้วยรายการสากล พร้อมคำอธิบายในการประยุกต์ และรายการไทยซึ่งทุกรายการ มุ่งองค์ความรู้ทางการศึกษาและการปฏิบัติการสอนที่ดี

คลังสมองของครูไทย <http://www.thinkttt.com>

พื้นที่รวมความรู้ด้านการศึกษา แหล่งสื่อ บทความ และเครื่องมือการเรียนรู้ที่ครูสามารถนำไปใช้พัฒนาการสอนได้จริง พร้อมแนวคิดนวัตกรรมเพื่อพัฒนาทักษะแห่งอนาคตโครงการยกระดับบุคลากรครูและนักเรียนด้านการนำเทคโนโลยีสารสนเทศสู่การปฏิรูป กระบวนการเรียนการสอนโดยสำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

DLIT <http://www.dlit.ac.th/index.php>

แพลตฟอร์มของกระทรวงศึกษาธิการที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อดิจิทัล รวมถึงวีดิทัศน์ ใบงาน แผนการจัดการเรียนรู้ และคลิปการสอนจริงในห้องเรียน เพื่อให้ครูใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้อย่างมีคุณภาพ โครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 1) DLIT Classroom ห้องเรียน DLIT การถ่ายทอดการจัดการเรียนรู้หัวข้อเรื่องที่มาจากครู ต้นแบบของโรงเรียนชั้นนำไปยังห้องเรียนปลายทาง 2) DLIT Resources คลังสื่อประกอบการจัดการเรียนการสอนที่ตรงกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) DLIT Digital Library ห้องสมุดดิจิทัล 4) DLIT PLC (Professional Learning

Community) เครื่องมือในการสร้างและพัฒนาชุมชน แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู พร้อมพื้นที่แห่งการแบ่งปันและเรียนรู้หรือ Share and Learn 5) DLIT Assessment คลังข้อสอบ

ศูนย์กลางความรู้แห่งชาติ TKC <http://www.tkc.go.th>

แหล่งรวบรวมองค์ความรู้ หนังสือ อีบุ๊ก วารสาร และแหล่งเรียนรู้ด้านสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศที่เปิดให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเข้าศึกษาได้อย่างเสรีของกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นบริการเว็บท่าที่รวบรวมข้อมูลข่าวสารความรู้ต่างๆ เพื่อให้บริการแก่ประชาชนทั่วไปที่สนใจค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมบนระบบอินเทอร์เน็ต

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา www.royin.go.th

แหล่งข้อมูลทางวิชาการด้านภาษาไทย ศัพท์บัญญัติ สารานุกรม และหลักเกณฑ์การใช้ภาษาที่ถูกต้อง เหมาะสำหรับครูภาษาไทยและผู้สนใจด้านการใช้ภาษาอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ มีบริการออนไลน์ ได้แก่ พจนานุกรม, ศัพท์บัญญัติวิชาการ, อักษรานุกรมภูมิศาสตร์ไทย, คลัง ความรู้, สื่อสิ่งพิมพ์, E-Book, กระดานสนทนา ฯลฯ

Education World <http://www.educationworld.com/>

เว็บไซต์ระดับนานาชาติที่รวบรวมแนวปฏิบัติที่ดีในการสอน (Best Practices) บทความวิจัย แผนการสอน และสื่อประกอบการเรียนการสอนมากมายที่ครูสามารถนำไปปรับใช้ในบริบทของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิชาการดอทคอม <http://www.vcharkarn.com>

เป็นเว็บไซต์ที่มีจุดมุ่งหมายส่งเสริมความรู้และกระตุ้นความสนใจ โดยเป็นสื่อกลางความรู้ที่น่าสนใจและเป็นสื่อกลางในการกระจายความรู้ผ่านไปยังภูมิภาคต่างๆ ทั่วประเทศอย่างทั่วถึงหวังกระตุ้นในนักเรียน นักศึกษา อาจารย์และผู้สนใจ เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ประกอบด้วยบทความ, ข่าว, บทความการศึกษา, โครงการ, มุมครู, ข้อสอบ, บทความออนไลน์, นวนิยาย, BLOG สมาชิก, Webboard, ค่าย, ประชาสัมพันธ์

สหวิชาดอทคอม <http://www.sahavicha.com>

เป็นแหล่งรวมเนื้อหาความรู้ต่างๆ บอกเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับเนื้อหา และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจากครูทั่วประเทศ

ทรูปลูกปัญญา <http://www.truelookpanya.com>

เป็นเว็บไซต์คลังความรู้คุณธรรมที่ประกอบด้วยสาระความรู้ทุกวิชาทุกระดับชั้น นำเสนออย่างสร้างสรรค์ในรูปแบบมัลติมีเดีย สนุกกับการเรียนรู้ด้วยตัวเอง ทั้งยังเปิดโอกาสให้ทุกคนสร้างคอนเทนต์ แลกเปลี่ยนความรู้ แบ่งปันประสบการณ์ร่วมกัน ประกอบด้วย คลังความรู้, คลังข้อสอบ, มุมคุณครู (ได้แก่ ครู ต้นแบบ, ข่าวแวดวงคุณครู, บทความทางวิชาการ/มาตรฐานการศึกษา, เทคนิคการสอน, แผนการสอน, ผลงาน ทางวิชาการและงานวิจัย, กฎหมายครู, เว็บบอร์ดมุมคุณครู), ความรู้คุณธรรม (รวบรวมแหล่งความรู้ทางพุทธ ศาสนา ประกอบด้วยสื่อธรรมะทั้งที่เป็นวีดีโอคลิป, บทความธรรมะ, เสียงธรรมเทศนา, นิทานธรรมะ และการ ปลูกฝังคุณธรรมความดีแก่เยาวชนบุคคลทั่วไป), เนาะแนว (ข้อมูลด้านการศึกษาต่อ), You Tube แพลไทย ฯลฯ

ถามครู <http://taamkru.com>

เป็นสื่อกลางในการให้ความรู้ ข่าวสาร ข้อมูลอันเป็นประโยชน์แก่พ่อแม่ผู้ปกครอง ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาเด็ก มีผู้เขียนบทความซึ่งเป็นครู อาจารย์จากมหาวิทยาลัยซึ่งมีความเชี่ยวชาญด้านการศึกษาและการพัฒนาเด็กที่ให้ข้อมูลซึ่งอ้างอิงได้ และเป็นกลาง มีเว็บบอร์ดพร้อมที่จะตอบคำถาม

หรือข้อสงสัย ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในโรงเรียน ทั้งระดับเด็กเล็ก อนุบาล และประถมต้น ตลอด 24 ชั่วโมง มีแบบฝึกหัดและการทดสอบออนไลน์ เพื่อวัดความพร้อมของเด็กในแต่ละด้าน โดยเก็บผลคะแนนของเด็กจากการ ทำแบบฝึกหัดดังกล่าวไว้เป็นสถิติเฉพาะของเด็กแต่ละคน และยังสามารถค้นหาโรงเรียนที่ตั้งอยู่ใกล้บ้าน หรือใกล้ ที่ทำงานได้

เด็กดีดอทคอม www.dek-d.com

เว็บสำหรับวัยรุ่นโดยเฉพาะ ติดอันดับ 1 เว็บไทยยอดนิยมสำหรับวัยรุ่นและมีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 4 ในกลุ่มเว็บไทยที่รวมทุกกลุ่มเป้าหมาย

UTQ <http://www.utqplus.com>

โครงการยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบ ด้วยระบบ e-Training (การอบรมออนไลน์) โดยคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปแหล่งเรียนรู้สำหรับครูที่กล่าวมาข้างต้น ถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาวิชาชีพครูในยุคที่เน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิต ครูสามารถเลือกแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความสนใจและบริบทของตนเอง เพื่อนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการเรียนการสอน และสร้างผู้เรียนที่มีทักษะพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงในโลกอนาคต

แหล่งเรียนรู้ทางด้านสื่อและนวัตกรรม

NECTEC <http://www.nectec.or.th>

ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (National Electronics and Computer Technology Center : NECTEC หรือเนคเทค) ตัวอย่าง ซอฟต์แวร์สังเคราะห์เสียงพูดภาษาไทย วาจา (VAJA), LEXITRON พจนานุกรมสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไทย, PARTY: พาที ระบบรู้จำเสียงพูดภาษาไทย

แหล่งให้บริการเผยแพร่คลิปวิดีโอ

Youtube <https://www.youtube.com>

TED-Ed <http://ed.ted.com>

Krutube <http://krutube.thinkttt.com/index.php>

ทวิก (Twig) <https://www.twig-aksorn.com>

เว็บไซต์ให้บริการสร้างสื่อการศึกษา

Prezi <https://prezi.com> สร้าง presentation

Barry Fun English <http://www.barryfunenglish.com> สร้างใบกิจกรรม

Twinkl <http://www.twinkl.co.uk> สร้างใบกิจกรรม

Have Fun Teaching <http://www.havefunteaching.com> สร้างใบกิจกรรม

Puzzle Maker <http://www.discoveryeducation.com/free-puzzlemaker>

Popplet <http://popplet.com> สร้าง mind map

Spider scribe <http://www.spiderscribe.net> สร้าง mind map

Time Toast <http://www.timetoast.com> สร้าง timeline

Rubistar <http://rubistar.4teachers.org> สร้างตาราง

Rubrics Face your manga <http://www.faceyourmanga.com> สร้างตัวการ์ตูน

Timeline http://www.readwritethink.org/files/resources/interactives/timeline_2

เว็บไซต์ให้บริการการจัดการเรียนการสอน

Stormboard	https://stormboard.com	ประชุมออนไลน์
kahoot	https://kahoot.it	ถามตอบออนไลน์
Ping Pong	http://gogopp.com	โปรแกรมถามตอบ

โปรแกรมประยุกต์

ในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการใช้ชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ไม่ได้จำกัดอยู่แค่ในห้องเรียนหรือหนังสือเท่านั้น แต่ยังสามารถเกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลา ผ่านอุปกรณ์สมาร์ตโฟนหรือแท็บเล็ต โดยเฉพาะ “โปรแกรมประยุกต์ (Application)” ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ทันสมัยตอบสนองความต้องการในการเรียนรู้ที่หลากหลายของผู้เรียน ครู นักเรียน และผู้สนใจทั่วไป ในประเทศไทย มีแอปพลิเคชันหลากหลายประเภทที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ด้านภาษาไทย ความรู้ทั่วไป สุภาษิตสำนวน นิทาน ไปจนถึงสาระความรู้รอบตัวและเครื่องมือเสริมอื่นๆ ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนอย่างสร้างสรรค์ โปรแกรมเหล่านี้ไม่เพียงเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงองค์ความรู้ แต่ยังช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ และพัฒนาทักษะต่างๆ ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ได้แก่

ราชบัณฑิตยฯ โมบายล์ : แอปพลิเคชันพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554

ราชบัณฑิตยฯ โมบายล์ : แอปพลิเคชันอ่านอย่างไรและเขียนอย่างไร ฉบับราชบัณฑิตยสถาน

Kint studio: สุภาษิต, คำไวพจน์, คำคมขงเบ้ง, คำทับศัพท์, สำนวนไทย, อักษรย่อ ฯลฯ

อื่นๆ: Undecided, สแกนเนอร์, DoctorMe, EmojiNation, 4 Pics 1 word, ปริศนาฟ้าแลบ, iKnowledge, รู้รอบตอบได้, ELN, นิทานอีสป, แชร่คำคม, ทายคำไทย, ใบคำ, Kinraidee, Foursquare, Localscope, TrueBook, Taamkru, AIS U Academy, Video dl pro, Line Tools, Thai Pray

สรุป การนำแอปพลิเคชันมาใช้ในการบวนการเรียนรู้ ไม่เพียงช่วยให้ผู้เรียนเข้าถึงองค์ความรู้ได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และเป็นระบบเท่านั้น แต่ยังส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ครูสามารถประยุกต์ใช้แอปต่างๆ เหล่านี้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้หลากหลายและมีความหมายมากขึ้น อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด วิเคราะห์ สร้างสรรค์ และใช้เทคโนโลยีอย่างรู้เท่าทัน อันเป็นทักษะสำคัญสำหรับการดำรงชีวิตในยุคดิจิทัลอย่างแท้จริง

ตัวอย่างนวัตกรรมทางด้านการจัดการเรียนการสอน

ตัวอย่างที่ 1: รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้ (Constructivism)

แนวคิด

กระบวนการสร้างความรู้ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้และประสบการณ์ต่างๆ ที่มีความหมายต่อตนเอง จากการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม โดยใช้กระบวนการคิดและการแสวงหาความรู้ควบคู่ไปกับการปฏิบัติจริง ให้ผู้เรียนค้นพบความรู้ และประสบการณ์ด้วยตนเอง โดยมีครูผู้สอน เป็นผู้จัดโอกาส บรรยากาศ สิ่งแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2550)

แนวทางการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสร้างความรู้ มีขั้นตอน/กระบวนการ ดังนี้

1) ขั้นแนะนำ เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนจะรับรู้ถึงจุดมุ่งหมายของบทเรียน และเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ จากการสร้างของครูผู้สอน

2) ขั้นทบทวนความรู้เดิม เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้แสดงออกถึงความรู้ ความเข้าใจเดิมที่มีอยู่ในเรื่องที่กำลังจะเรียนรู้

3) ขั้นปรับเปลี่ยนความคิด เป็นขั้นที่สำคัญของการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการสร้างความรู้ตามกระบวนการ สร้างความรู้ที่ประกอบด้วยขั้นตอนย่อยๆ ดังนี้

3.1) สร้างความกระจำและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันและกัน

3.2) สร้างความคิดใหม่จากการอภิปรายร่วมกัน และสาธิตแสดงให้เห็นจนทำให้ผู้เรียนสามารถกำหนดความคิด หรือความรู้ใหม่ขึ้นได้

3.3) การประเมินความคิดใหม่ โดยการทดลอง หรือใช้กระบวนการคิด คิดอย่างไตร่ตรอง ลึกซึ้ง และประเมินคุณค่า

3.4) การนำความคิดไปใช้ ผู้เรียนมีโอกาสได้ใช้ความคิด หรือความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีความหมาย

4) ขั้นทบทวน เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่ผู้เรียนจะได้ทบทวนความคิด ความเข้าใจ โดยการเปรียบเทียบระหว่างความคิดเดิมกับความคิดใหม่

ผลที่เกิดกับผู้เรียน

กระบวนการสร้างความรู้ เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความรู้ และประสบการณ์เดิมของผู้เรียนได้สังเกตสิ่งที่ตนเองสนใจ อยากเรียนรู้ แล้วจึงศึกษาค้นคว้าแสวงหาความรู้เพิ่มเติม นำไปเชื่อมโยงต่อยอดกับความรู้และประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ เกิดเป็นความรู้ใหม่ของผู้เรียนเองอีกทั้งได้พัฒนาทักษะกระบวนการคิด

ตัวอย่างเรื่องที่ 2: การศึกษาเป็นรายบุคคล (Individual Study)

การศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญสำหรับมนุษย์ แต่ละคนจึงมีความสามารถความสนใจ ความพร้อมและความต้องการที่แตกต่างกัน ทำให้การเรียนรู้ไม่เหมือนกัน ดังนั้น แนวคิดทางการศึกษาแผนใหม่ จึงเน้นในเรื่องการจัดการศึกษาโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เรียกการเรียนการสอนลักษณะนี้ว่า การจัดการเรียนการสอนรายบุคคล หรือการจัดการเรียนการสอนตามเอกัตภาพ (แบบเอกัตบุคคล) หรือการเรียนด้วยตนเอง โดยยึดหลักความแตกต่างระหว่างบุคคลโดยมุ่งจัดสภาพการเรียนการสอนที่จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ตามความสามารถความสนใจและความพร้อม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2550)

ครูหรือผู้เรียนเป็นผู้กำหนดหัวข้อปัญหา หรือโครงการตามสาระการเรียนรู้ที่กำหนด โดยผู้เรียนต้องศึกษาวิเคราะห์ สรุปอ้างอิงและสรุปข้อความรู้บนพื้นฐานของการวิเคราะห์ และประเมินผล กระบวนการครูต้องใช้เทคนิคการประเมินในด้านการให้ข้อมูลป้อนกลับ และการตรวจแก้งานโดยใส่ไว้ในสื่อที่ผู้เรียนใช้หรือใช้ร่วมกันไปกับกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน ครูมีบทบาทช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะและนิสัยการเรียนรู้อย่างอิสระ โดยจัดสิ่งแวดล้อมในชั้นเรียนให้ส่งเสริมความเป็นอิสระ ให้ผู้เรียนมั่นใจในตนเองอยากรู้ อยากเห็นและปรารถนาที่จะเรียนรู้ โดยครูอาจจัดชั้นเรียนเป็นศูนย์การเรียนรู้จัดชุดกิจกรรมการเรียนรู้ (Learning Activity Packages)

การศึกษาเป็นรายบุคคล สามารถปรับใช้ได้ ในหลายๆ สถานการณ์ ตั้งแต่การเรียนในชั้นเรียน ที่มีครูคอยควบคุม จนถึงการศึกษาอิสระที่ผู้เรียนต้องกำกับการเรียนรู้ของตน โดยหัวข้อที่ ศึกษาจะเป็นไปตามข้อกำหนดของรายวิชาหรือไม่ก็ได้ ครูอาจใช้วิธีนี้กับผู้เรียนทั้งห้องเรียน กับกลุ่มหรือกับผู้เรียนแต่ละคนก็ได้

กิจกรรมที่ครูสามารถเลือกใช้ให้ผู้เรียนปฏิบัติในการศึกษาเป็นรายบุคคล มีดังนี้

รายงาน การระดมพลังสมอง การค้นคว้าอย่างอิสระ เรียงความ การแก้ปัญหา การเรียนเสริม โครงการ การตัดสินใจ ศูนย์การเรียนรู้ แบบจำลอง คู่สัญญา ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ การทำนิตยสาร การสืบค้น คอมพิวเตอร์ช่วยสอน ชุดการสอน เกม การมอบหมายงานเป็นรายบุคคล

เนื่องจากผู้เรียนแต่ละบุคคลมีความสามารถในการเรียนรู้ และความสนใจในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องมีความหลากหลายวิธีเพื่อช่วยให้การจัดการเรียนในกลุ่มใหญ่สามารถตอบสนองผู้เรียนแต่ละคนที่แตกต่างกันได้ด้วย อาทิ

- เทคนิคการใช้ Concept Mapping ที่มีหลักการใช้ตรวจสอบความคิดของผู้เรียนว่า คิดอะไร เข้าใจสิ่ง ที่เรียนอย่างไร แล้วแสดงออกมาเป็นกราฟิก

- เทคนิค Learning Contracts คือ สัญญาที่ผู้เรียนกับผู้สอนร่วมกันกำหนด เพื่อใช้เป็นหลักยึดในการเรียนว่าจะเรียนอะไร อย่างไร เวลาใด ใช้เกณฑ์อะไรประเมิน

- เทคนิค Know-Want-Learned ใช้เชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ ผสมผสานกับการใช้ Mapping ความรู้เดิมเทคนิคการรายงานหน้าชั้นที่ให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมานำเสนอหน้าชั้น ซึ่งอาจมีกิจกรรม ทดสอบผู้ฟังด้วย

- เทคนิคกระบวนการกลุ่ม (Group Process) เป็นการเรียนที่ทำให้ผู้เรียนได้ร่วมมือกัน แลกเปลี่ยนความรู้ความคิดซึ่งกันและกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายเดียวกัน เพื่อแก้ปัญหาให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์

ตัวอย่างที่ 3: การจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน PROJECT-BASED LEARNING

การเรียนรู้แบบโครงงานเป็นรูปแบบหนึ่งของ Child- centered Approach ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำงานตามระดับทักษะที่ตนเองมีอยู่เป็นเรื่องที่สนใจและรู้สึกสบายใจที่จะทำให้นักเรียนได้รับสิทธิในการเลือกที่จะตั้งคำถามอะไร และต้องการผลผลิตอะไรจากการทำงานชิ้นนี้ โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนอุปกรณ์และจัดประสบการณ์ให้แก่แก่นักเรียน สนับสนุนการแก้ไขปัญหา และสร้างแรงจูงใจให้แก่แก่นักเรียน โดยลักษณะของการเรียนรู้แบบโครงงาน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2550) และสอดคล้องกับ กุศลภัส เทียมทิพร (2559) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐานเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าและลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยความสนใจ ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความถนัดและความสามารถของตนเองโดยใช้กระบวนการวิทยาศาสตร์หรือกระบวนการอื่นๆ ที่เป็นระบบ มีดังนี้

- 1) นักเรียนกำหนดการเรียนรู้ของตนเอง
- 2) เชื่อมโยงกับชีวิตจริงสิ่งแวดล้อมจริง
- 3) มีฐานจากการวิจัย หรือ องค์ความรู้ที่เคยมี
- 4) ใช้แหล่งข้อมูลหลายแหล่ง
- 5) ผังตรึงด้วยความรู้และทักษะบางอย่าง (embedded with knowledge and skills)
- 6) ใช้เวลามากพอในการสร้างผลงาน
- 7) มีผลผลิต

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน

การจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐานนั้นมีกระบวนการและขั้นตอนแตกต่างกันไปตามแต่ละทฤษฎี ดังนี้

แนวคิดที่ 1: ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งได้นำเสนอขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1) ขั้นนำเสนอ หมายถึง ขั้นที่ผู้สอนให้ผู้เรียนศึกษาใบความรู้ กำหนดสถานการณ์ศึกษา สถานการณ์ เล่นเกม ดูรูปภาพ หรือผู้สอนใช้เทคนิคการตั้งคำถามเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ที่กำหนดในแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละแผน เช่น สาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรและสาระการเรียนรู้ที่เป็นขั้นตอนของโครงงานเพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการเรียนรู้

2) ขั้นวางแผน หมายถึง ขั้นที่ผู้เรียนร่วมกันวางแผนโดยการระดมความคิด อภิปรายหรือข้อสรุปของกลุ่ม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ

3) ขั้นปฏิบัติ หมายถึง ขั้นที่ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมเขียนสรุปรายงานผลที่เกิดขึ้นจากการวางแผนร่วมกัน

4) ขั้นประเมินผล หมายถึง ขั้นการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงโดยให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ โดยมีผู้สอน ผู้เรียนและเพื่อนร่วมกันประเมิน

แนวคิดที่ 2: ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ตามโมเดลจอร์จยานแห่งการเรียนรู้แบบ PBL ของ วิจารย์ พานิช มีดังนี้

1) การกำหนดประเด็น (Define) ขั้นตอนนี้เป็นกระบวนการสำคัญในการสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างสมาชิกในทีมและครูผู้รับบทบาทโค้ช โดยมีเป้าหมายเพื่อระบุให้ชัดเจนว่า คำถามหลัก ปัญหา ประเด็น หรือความท้าทายของโครงการคืออะไร และการดำเนินโครงการนั้นมุ่งหวังให้เกิดการเรียนรู้ในด้านใด การกำหนดประเด็นร่วมกันอย่างชัดเจนจะช่วยให้ทุกฝ่ายมีทิศทางการทำงานที่สอดคล้องกัน และเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ที่มีเป้าหมายและความหมาย

2) การวางแผน (Plan) ขั้นตอนการวางแผนเป็นกระบวนการสำคัญที่ทั้งครูและนักเรียนต้องดำเนินการอย่างรอบคอบ สำหรับครูในบทบาทโค้ชขั้นนี้ ต้องเตรียมการล่วงหน้า เช่น การกำหนดแนวทางการสนับสนุน การเตรียมทรัพยากรและเครื่องมือที่เอื้อต่อการดำเนินโครงการของนักเรียน ตลอดจนการเตรียมคำถามเชิงกระตุ้นเพื่อชี้ให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ประเด็นที่อาจมองข้าม โดยหลีกเลี่ยงการให้ความช่วยเหลือจนเกินความจำเป็น ซึ่งอาจทำให้ผู้เรียนขาดโอกาสในการคิดและแก้ปัญหาด้วยตนเอง

ในส่วนของนักเรียนหรือทีมงาน ผู้เรียนต้องร่วมกันวางแผนการดำเนินงาน แบ่งหน้าที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน จัดประชุมหารือ แลกเปลี่ยนความคิด ความรู้ และแนวทางการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง การมีความเข้าใจร่วมกันอย่างรอบด้านในขั้นตอนนี้ จะช่วยให้งานในขั้นต่อไปดำเนินไปได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3) Do (การลงมือปฏิบัติ) ในขั้นตอนของการลงมือปฏิบัติงาน นักเรียนจะเผชิญกับสถานการณ์จริงที่มักมีปัญหาและอุปสรรคที่ไม่คาดคิดเกิดขึ้นเสมอ ซึ่งเป็นโอกาสสำคัญในการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 อาทิ ทักษะการแก้ปัญหา การประสานงาน การทำงานเป็นทีม การจัดการความขัดแย้ง และการบริหารจัดการงานภายใต้ข้อจำกัดของทรัพยากร ทั้งนี้ การเผชิญปัญหาเหล่านี้จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง และพัฒนาแนวทางการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

4) Review (การทบทวน) ในขั้นตอนนี้ ทีมนักเรียนจะร่วมกันทบทวนและสะท้อนผลการเรียนรู้จากกิจกรรมหรือภาระงานที่ได้ดำเนินการ โดยพิจารณาทั้งในส่วนที่ประสบความสำเร็จและส่วนที่

เกิดข้อผิดพลาด เพื่อนำมาเป็นบทเรียนสำหรับการปรับปรุงแนวทางปฏิบัติในอนาคต กระบวนการทบทวนนี้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ทั้งเหตุการณ์ที่ตื่นเต้น ภูมิใจ หรือประทับใจร่วมกัน อันจะนำไปสู่การเรียนรู้เชิงลึกที่เน้นการคิดไตร่ตรอง (Reflective Learning) ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้อย่างยั่งยืน

5) การนำเสนอผลงาน (Presentation) การนำเสนอผลงานต่อชั้นเรียนเป็นขั้นตอนสำคัญที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทบทวนกระบวนการทำงาน และสรุปการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นอย่างลึกซึ้ง ก่อนจะถ่ายทอดออกมาในรูปแบบที่สร้างสรรค์และน่าสนใจ ทั้งในด้านอารมณ์ ความรู้ และแรงบันดาลใจ ทีมงานนักเรียนสามารถเลือกวิธีการนำเสนอได้หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการเขียนรายงาน การนำเสนอด้วยสื่อ PowerPoint การจัดทำวีดิทัศน์ หรือการแสดงละครเพื่อสื่อความคิดและผลการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ การนำเสนอที่ดีจะช่วยสะท้อนทักษะการสื่อสาร การสังเคราะห์ข้อมูล และความร่วมมือภายในทีมได้อย่างชัดเจน

สรุป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นการพัฒนาผู้เรียนทั้งทางด้านความรู้และทักษะโดยผ่านการทำงาน ซึ่งผู้เรียนต้องมีการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมและใช้ประสบการณ์ในชีวิตจริง การคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน รวมทั้งได้เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ อีริคสัน วงศ์คุ้มสิน และเฉลิมขวัญ สิงห์วี (2562) ที่ศึกษาพบว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเปิดโอกาสให้ผู้เรียนคิดสร้างสรรค์ด้วยตนเองเป็นผู้สร้างความรู้ความคิดและตัดสินใจด้วยตนเอง เป็นผู้นำตนเองในการเผชิญกับปัญหาและการแก้ไขปัญหา การเผชิญกับบริบทต่างๆ ผู้เรียนต้องศึกษาและเรียนรู้เมื่อได้พบกับบริบทหรือสังคมอื่นที่เปลี่ยนไปผู้เรียนต้องรู้จักปรับตัวยืดหยุ่นกับสถานการณ์ สามารถปรับตัวเพื่อพร้อมการเปลี่ยนแปลง

บทบาทครู

ครูใช้คำถามกระตุ้นการเรียนรู้ คำถามนั้นต้องเป็นคำถามที่มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิดและเพื่อให้นักเรียนได้อธิบาย โดยเริ่มต้นว่า “ทำไม” หรือ ลงท้ายว่า “อย่างไรบ้าง” “อะไรบ้าง” “เพราะอะไร” (จักรพรรดิ วัฒนา, 2544) โดยคำถามเหล่านี้อาจเป็นคำถามในใบกิจกรรมหรือคำถามก่อนปฏิบัติกิจกรรมกำลังลงมือปฏิบัติกิจกรรมและ/หรือหลังปฏิบัติกิจกรรมทุกคำถามต้องเชื่อมโยงไปยังรายวิชาที่เรียนเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการคิดด้วย ครูทำหน้าที่เป็นผู้สังเกตว่านักเรียนแต่ละคนมีพฤติกรรมอย่างไรขณะปฏิบัติกิจกรรมโดยการสังเกตต้องเป็นไปอย่างเหมาะสม คือ เมื่อครูเห็นว่าพฤติกรรมที่นักเรียนกำลังเรียนรู้ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรืออันตรายแก่นักเรียนอื่นรอบตัว ครูสอนให้นักเรียนเรียนรู้การตั้งคำถาม เมื่อนักเรียนสามารถตั้งคำถามได้จะให้นักเรียนรู้จักถาม เพื่อค้นคว้าข้อมูลรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และร่วมแสดงความคิดเห็นของตนเองในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้เรื่อง การรู้จักถามเป็นอีกวิธีหนึ่งที่นักเรียนจะได้เรียนรู้และได้มาซึ่งความรู้ที่นักเรียนสนใจ ครูเป็นผู้คอยให้คำแนะนำเมื่อนักเรียนเกิดข้อสงสัย ครูจะต้องเป็นผู้คอยแนะนำชี้แจงให้ข้อมูลต่างๆ หรือยกตัวอย่างเหตุการณ์ใกล้ตัวต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของนักเรียนเชื่อมโยงไปสู่ความรู้ด้านอื่นๆ ในขณะที่ทำกิจกรรมเมื่อนักเรียนเกิดข้อสงสัยหรือคำถาม โดยไม่บอกคำตอบแก่นักเรียน ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนคิดหาคำตอบด้วยตนเอง ซึ่งครูจะเป็นผู้สังเกตและคอยกระตุ้นด้วยคำถาม ให้นักเรียนได้คิดกิจกรรมที่อยากเรียนรู้และหาคำตอบในสิ่งที่สงสัยด้วยตนเอง ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนสร้างสรรค์ผลงานอย่างอิสระตามความคิดและความสามารถของนักเรียนเอง ซึ่งครูต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนเปลี่ยนบทบาทเช่นกัน โดยผู้เรียนต้องกำหนดเป้าหมายวางแผนและรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเองแสวงหาความรู้ เข้าถึงแหล่งการเรียนรู้

วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อความรู้ ตั้งคำถาม คิดหาคำตอบหรือหาแนวทางแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่างๆ ลงมือปฏิบัติจริงสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ มีปฏิสัมพันธ์ทำงานทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มและครูประเมินและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง (กนก จันทร์ทอง, 2560) เพื่อให้นักเรียนได้ใช้จินตนาการและความสามารถของตนเองในการคิดสร้างสรรค์อย่างเต็มที่

สรุป

การขับเคลื่อนการศึกษาไทยในยุคปัจจุบันจำเป็นต้องอาศัยการสอนแนวใหม่ที่สามารถตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน และสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้น การสอนแนวใหม่ไม่เพียงเป็นการปรับเปลี่ยนวิธีการสอน แต่เป็นการเปลี่ยนกระบวนการทัศนทางการศึกษาที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียน เน้นการเรียนรู้ที่ลงมือปฏิบัติจริง และใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ ครูในฐานะผู้อำนวยความสะดวกจึงต้องมีความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ต่างๆ และนำมาปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน การส่งเสริมให้เกิดการเรียนการสอนแนวใหม่ยังช่วยกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาอย่างเป็นระบบเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน และลดช่องว่างของคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะในยุคดิจิทัลที่การเข้าถึงสื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ไม่ถูกจำกัดเฉพาะในห้องเรียน การเรียนรู้จึงสามารถเกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลา ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาในศตวรรษที่ 21

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาแนวคิดและแนวทางการขับเคลื่อนการศึกษาไทยด้วยการสอนแนวใหม่สามารถสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ใหม่ที่สำคัญ

แผนภาพที่ 1 แสดงแนวคิดและแนวทางการขับเคลื่อนการศึกษาไทยด้วยการสอนแนวใหม่

บรรณานุกรม

- กนก จันทร์ทอง. (2560). การสอนสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*. 28(2): 227-241.
- กุลธำส เทียมทิพร. (2559). PBL: Project Base Learning การเรียนรู้สู่การปฏิบัติจริงโดยใช้โครงงานเป็นฐาน. *วารสารการจัดการความรู้ พ.ศ. 2559*. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- จักรพรรดิ วัฒนา. (2544). บทบาทของครูตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. *วิทยจารย์*. 4(2): 7.
- ทีศนา แคมมณี. (2551). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญญรัตน์ ชื่นแสงจันทร์. (2563). ครูกับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยในศตวรรษที่ 21. *วารสารสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม*. 1(1): 31-44.
- ธีรพัฒน์ วงศ์คุ้มสิน และเฉลิมขวัญ สิงห์วี. (2562). การสังเคราะห์การจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน: บูรณาการความรู้จิตวิทยาชุมชนสู่การบริการสังคมสู่การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 45(1): 229-268.
- พระมหากวีพัฒน์ ฐิตโสภโณ (ยารังษี) และคณะ (2567). บทบาทครูสังคมศึกษากับการพัฒนาสมรรถนะในยุคดิจิทัล. *วารสารชัยภูมิปริทรรศน์*. 7(2): 85-97.
- พิมพ์ชนก หมอกฤทธิ์ และภัทรพร แจ่มใส. (2564). *วารสารวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ*. 10(1): 79-92.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *การจัดการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สกศ.
- Rogers, Carl R. (1951). *Client-Centered Therapy*. Boston: Houghton Mifflin Company.